

BM-II.059.1.581.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5587 Pani Posłanki Józefy Szczurek-Żelazko wraz z grupą posłów w sprawie wsparcia osób ze spektrum autyzmu, proszę przyjąć poniższe informacje.

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami realizowana jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44 z późn. zm.). Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia i osiągnięcie awansu zawodowego, poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Mechanizmy i instrumenty rynku pracy wspomagające zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami zawarte są również w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2024 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.). Są one, co do zasady, adresowane do wszystkich osób z niepełnosprawnościami – bez względu na stopień i rodzaj ich niepełnosprawności.

W ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) realizowane będzie wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Jednym ze strategicznych celów FERS będzie zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami. W zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 wskazano kwestię wspierania zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia. Z tego powodu, z inicjatywy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaplanowano, w ramach wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, działania, które przyczynią się do zmian systemowych m.in. w obszarze zatrudnienia wspomaganego.

Zatrudnienie wspomagane ma być alternatywą wobec funkcjonującego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami na otwartym i chronionym rynku pracy. Usługa zatrudnienia wspomaganego wpisuje się w realizację założeń Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, której głównym celem jest zwiększenie poziomu włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe. W ramach Strategii przewidziano realizację działania IV. 1.3. pn. „Zatrudnienie wspomagane”, polegającego na wprowadzeniu indywidualnych metod pracy z biernymi zawodowo osobami z niepełnosprawnościami.

Odpowiednie rozwiązania w zakresie zatrudnienia wspomaganego będą sukcesywnie testowane i wdrażane. Jest to działanie uzupełniające funkcjonujący system aktywizacji zawodowej, polegające na wsparciu osoby z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy przez trenera pracy oraz zespół innych specjalistów, w zależności od indywidualnych potrzeb

tej osoby, pracodawcy czy zespołu, w którym osoba z niepełnosprawnością wykonywać ma pracę. Rozwiązanie to będzie kierowane do osób mających szczególne trudności w samodzielnym znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia na otwartym rynku pracy, w tym do osób w spektrum autyzmu. Projekt ma wystartować w styczniu 2025 r.

Aby skutecznie realizować aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami, w tym osób ze spektrum autyzmu, ustawodawca wyróżnił w ustawie o rehabilitacji instrumenty aktywizacji zawodowej adresowane zarówno do nich, jak i do pracodawców/przedsiębiorców zatrudniających bądź zainteresowanych zatrudnieniem tych osób.

Wśród wspomnianych instrumentów wyróżnić można skierowane do osób z niepełnosprawnościami bezrobotnych i poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu, takie jak: możliwość podjęcia szkoleń, staży, przygotowania zawodowego dorosłych, prac interwencyjnych czy studiów podyplomowych oraz instrumenty wsparcia skierowane do osób niepełnosprawnych, zainteresowanych podjęciem lub prowadzących działalność gospodarczą, takich jak: jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej oraz refundacji składek na ubezpieczenia społeczne dla osób z niepełnosprawnościami prowadzących działalność gospodarczą lub rolniczą. Z kolei do instrumentów wspierających pracodawców zaliczyć można:

- miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika z niepełnosprawnością¹,
- zwrot kosztów związanych z przystosowaniem stanowisk pracy i pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb pracownika z niepełnosprawnością,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby z niepełnosprawnością,
- zwrot kosztów szkolenia pracownika z niepełnosprawnością,
- zwrot miesięcznych kosztów:
- zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi z niepełnosprawnością w pracy.
- kosztów szkolenia tych pracowników (100% kosztów szkolenia, nie więcej jednak niż równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia), w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika z niepełnosprawnością na stanowisku pracy.
- zwolnienie z wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Wyszczególnione formy wsparcia są, co do zasady, udzielane osobom z niepełnosprawnościami bez względu na rodzaj ich niepełnosprawności. Niektóre

¹ WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA

- 2 400 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 1 350 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 500 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Kwoty, o których mowa powyżej, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, którym orzeczono chorobę psychiczną (02-P), upośledzenie umysłowe (01-U), całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C) lub epilepsję (06-E) oraz niewidomych w stopniu znacznym i umiarkowanym (04-O), zwiększa się o:

- 1 200 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności (w sumie kwota dofinansowania wynosi 3 600 zł),
- 900 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (w sumie kwota dofinansowania wynosi 2 250 zł),
- 600 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności (w sumie kwota dofinansowania wynosi 1 100 zł).

instrumenty zawarte w ustawie o rehabilitacji zawierają jednak dodatkowe wsparcie dla pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami, z całościowymi zaburzeniami rozwoju, w tym m.in. z autyzmem i zespołem Aspergera. W przypadku tych osób, o 1200 zł zwiększona zostaje kwota dofinansowania do ich wynagrodzeń oraz możliwość obniżenia wpłat na PFRON.

Ponadto, gmina, powiat oraz fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, może utworzyć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę i uzyskać dla niej status zakładu aktywności zawodowej, jeżeli co najmniej 70% ogółu zatrudnionych w takiej jednostce pracowników stanowią osoby niepełnosprawne, w szczególności skierowane do pracy przez powiatowe urzędy pracy i:

- zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jeśli stwierdzono u nich autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Osoby z autyzmem stanowią zatem jedną z grup osób, do których aktywizacji zawodowej mają przyczynić się zakłady aktywności zawodowej.

Jak wskazałem wyżej, podstawy prawne aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, określone zostały w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Obecnie procedowany projekt ustawy zwiększającej kwotę bazową dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wpisano do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD55².

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zaproponowano podniesienie kwot dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych do wysokości:

- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności: 2760 zł (obecnie 2400 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności: 1550 zł (obecnie 1350 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności: 575zł (obecnie 500 zł).

Dodatkowo, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, którym orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych (czyli dla osób ze schorzeniami szczególnymi), kwoty te podwyższa się do następującej wysokości:

- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności: 1380 zł (obecnie 1200 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności: 1035 zł (obecnie 900 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności: 690 zł (obecnie 600 zł).

² Więcej informacji o tym projekcie można znaleźć na stronie:

<https://www.gov.pl/web/premier/wplip-rm>.

Planuje się przyjęcie projektu ustawy przez Radę Ministrów na IV kwartał 2024 r. z założeniem jego skutków prawnych od III kwartału 2024 r. Pracodawcy mają uzyskać możliwość ubiegania się o wyższą kwotę dofinansowania począwszy od lipca 2024 r. oraz będą mogli złożyć korektę wniosków za miesiące od lipca 2024 r., w których otrzymali dotychczasową wysokość dofinansowania.

Zatem, jeżeli powyższy projekt wejdzie w życie, pracodawcy osób z niepełnosprawnościami ze spektrum autyzmu będą mogli liczyć na miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia od 1 265 zł (przy stopniu niepełnosprawności lekkim), 2 585 zł (przy stopniu niepełnosprawności umiarkowanym) i 4 140 zł (przy stopniu niepełnosprawności znacznym).

Ponadto, po zakończeniu projektu FERS dotyczącego zatrudnienia wspomaganego, planowane jest wprowadzenie do systemu prawnego rozwiązań wypracowanych w jego trakcie, wypracowanych przy udziale organizacji do tej pory zajmujących się zatrudnieniem wspomaganym w Polsce.

Na koniec chciałbym podkreślić, iż obecne kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uważa obszar aktywizacji zawodowej i włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami za szczególnie istotny. Planujemy kompleksowy przegląd i analizę funkcjonujących w nim rozwiązań, aby w nieodległej przyszłości zaproponować konkretne działania, które przełożą się na zwiększenie aktywności zawodowej i poziomu włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/